

ביילסקי, טוביה (1906-1987)

(Tuvia Bielski). מפקד פרטיזנים יהודי. ב' נולד למשפחת חקלאים יהודים בכפר סטאנקיביץ' (Stankiewiczze) שבקרבת נובוגרודק. בהיותו בן 17 הצטרף לתנועה החלוצית, וב-1928 גוייס לצבא הפולני והגיע לדרגת רב-טוראי. ב-1930 נשא אשה, התיישב בעיירה סובוטניק (Subotnik) והיה בעל חנות בדים. בספטמבר 1939 סופח השטח לברית-המועצות. עם פלישת הגרמנים לברית-המועצות ב-22 ביוני 1941 גוייס ב', ומשכבשו הגרמנים את השטח ברח ליער ואחר-כך חזר לכפר מולדתו. אחרי שהוריו ובני משפחה אחרים נרצחו בגטו נובוגרודק ברח ב' עם אחיו, זוסיה, עשהאל ואהרן, ליערות. הם השיגו נשק, יצרו ביער גרעין פרטיזנים בן 17 איש, רובם בני משפחת ביילסקי, וטוביה ב' נבחר למפקד. הוא שיגר שליחים לגטאות שבסביבה והזמין את הכלואים בהם להצטרף לקבוצתו. מאות משרידי היהודים בגטאות של מחוז נובוגרודק, גברים, נשים וילדים, נהרו למחנהו של ב', וגדוד הפרטיזנים שלו גדל מיום ליום.

גדודו של ב' הפיל את פחדו על איזור נובוגרודק בפעולות הנקם שעשה בשוטרים בילורוסים ובאיכרים שרצחו יהודים. השלטונות הגרמניים קבעו פרס של 100,000 מרק למי שיביא לידי תפיסת ב'. את תורת לוחמת הפרטיזנים למד ב' מתוך קרבות, ובהצלת יהודים ראה מטרה בעלת חשיבות ראשונה במעלה.

עם הקמת גדוד הפרטיזנים היהודים ביערות נליבוקי זכה ב' באימונה של מיפקדת הפרטיזנים הסובייטית, ובמיוחד באימונו של מפקדה הגנרל פלטון (שמו האמיתי היה וסילי יפיבוביץ' צ'רנישב). ב' התנגד למגמת הפיקוד להוציא מגדודו את 150 הלוחמים ולהשאיר לו מחנה אזרחי של לא קרביים, ובכדי לסכל את התוכנית הפך את גדודו לבסיס תחזוקה ללוחמים הסובייטים. גדודו לא היה גדוד פרטיזנים במובנו הרגיל, אלא קהילה יהודית ביער, ובה בית-כנסת, בית-דין, סדנאות, בית-ספר, מרפאה וכולי (ראה מחנות משפחה ביערות).

בקיץ 1943 פתחו הגרמנים במצוד גדול ביערות נליבוקי כדי להשמיד את כוחות הפרטיזנים, ובייחוד את גדודו של ב'. הפרטיזנים נסוגו למעבה היער, ומיפקדת החטיבה פקדה על ב' להשאיר ביחידתו רק רווקים נוסאי נשק, ואילו בעלי משפחות, נשים וילדים נצטוו לצאת את האיזור ולא לנדוד אחרי הלוחמים. ב', שידע שההוראה חורצת את גורל האזרחים למוות, לא נשמע לה, נסוג עם כול הגדוד כולו והלוחמים מחפים על האזרחים, עד שהוציאים בשלום מן היער המכותר. בקיץ 1944, עם שחרור האיזור, נכנס ב' עם גדודו, גדוד הפרטיזנים על-שם 'קאלינין' ובו 1,230 לוחמים, במצעד צבאי ליער נובוגרודק. עשהאל ב' נהרג בקרב בקניגסברג (היום: קלינינגרד) כחייל בצבא האדום.

אחרי המלחמה חזר ב' לפולין. ב-1945 עלו הוא ושני אחיו ששרדו לארץ וב-1954 התיישב בארצות-הברית.

